

glaša v imeni moravskega deželnega odbora, da je po državnem ljudsko-šolskem zakonu učitelj obvezan do 30 tedenskih ur poučevati. To je naučno ministerstvo v nekem enakem slučaju pripoznalo. Ker bi take remuneracije deželo zelo obremenile, zato prosi, da bi se pritožba pripoznala. Vladni zastopnik nato zavrne, da se učitelj lahko primora, 30 ur na teden obliगतne predmete poučevati, ne pa neobliगतne. Učitelj v prvem razredu ima

res le 17 ur na teden, pa pouk na najnižji stopnji zahteva največjo spretnost in trud, in ako ta učitelj svojo dolžnost popolnoma spolnuje, potem je krivično od njega zahtevati, kar mu zakon ne nalaga. Obremenjenje dežele je res obžalovati, ne daje pa pravice, proti zakonu in pravici ravnati.

Upravno sodišče odkloni tudi pritožbo v tem zmislu.

Književnost.

Hrvatski pedagoški-književni sbor je izdal za l. 1891. tri knjige in sicer dve za učitelje in jedno za mladež.

1. **Ljepa naša domovina** (spisal Hirc). To je naslov XXVII. zvezku knjižnice za mladež, katero izdaja »hrvatski pedagoško-književni zbor«. Knjiga obsega 34 zemljepisnih slik in na konci še razlaga pojem »domovina«. Knjigo krasí 26 podob, ki izvzemaš jedne (samostan Visovec na Krki v Dalmaciji) neso ravno posebno lepe, vendar pa služijo prav dobro svojemu namenu in povzdigajo zanimanje za opisane kraje. Ti kraji so prav dobro izbrani izmed najstrikovitejših, kar jih ima obširna hrvaška domovina (brez Istre in Bosne), in opisani so z navdušenjem, vendar se mnogo slikam pozna, da neso posnete po naravi, t. j. da pisatelj vseh opisanih krajev ni sam videl, nego da je opise iz drugih virov zajemal, morda celo iz nemških knjig prestavljal ali pa jih le po zemljevidu in podobah prikrojil.

Kjubu temu so Hircove slike eminentnega pomena za vzgojo mladine, zlasti za veepljenje ljubezni do domovine in za nazorni nauk v zemljepisji. Naj bi tudi naši učitelji posnemali svoje hrvaške kolege in nam v mišnih slikah predstavili slovensko domovino! Če bi se pa to pretežavno zdelo, naj bi se vsaj kdo našel, ki bi Prostoslav-Kretanove potopise zbral in tako priredil, da jih bo mladina s koristjo čitala. Podobe k tem potopisom se deloma že lahko kupijo od založnikov nemških potopisnih knjig (posebno iz »Illustrierter Führer auf den öster. Eisenbahnen«), deloma od Mohorjeve družbe, ki nam je podala že podobe vseh večjih slovenskih mest (Krajčeve podobe »Kranjskih mest« so že zastarele). Kar bode še manjkalo, to se da lahko narediti po dobrih fotografijah. Založnik taki knjigi se bode lahko našel, če ne drugi, pa gotovo Bamberg!

S. R.

2. **Zorna obuka**. Priredio prema novoj naukovnoj osnovi in formalnim stupnjevinama Milan Kobali,

učitelj kr. vježbavnice. U Zagrebu. Knjigotiskara in litografija C. Albrechta. 1891. Str. 328. Cena glđ. 2/60. Knjiga obsega uvod, nazorni nauk (58 predmetov) in konci knjige na 6 straneh razne risarije za nazorni nauk. Vsaka tvarina (razven prvih dnij) se prične s primerno pripovedko, v kateri se imenuje reč, o kateri se boče razpravljati. Zatem so mnoga vprašanja o postanku te reči, kako je sestavljena, kakšna je, čemu je itd. Konci vsake tvarine so pregovori, zastavice in uganke ter primerne pesmice. Knjiga se izvestno prav lahko vzporeduje najboljšim enakim knjigam drugih, večjih kulturnih narodov. Pisatelj se je opiral na knjigo dr. Reina: »Das erste Schuljahr«. Knjiga bode dobro služila učiteljem hrvaškim, a lahko se je tudi slovenski učitelji poslužujejo, dokler ne dobimo jednake knjige. Ali bi slovenski učitelji ne mogli izdatneje podpirati našega »pedagogičnega društva v Krškem«, da bi nam tudi ono podajalo vsako leto več pedagogičnih knjig? Združimo se! —

3. **Miroslav in Bogoljuba** (Pestalozzi: »Lienhard und Gertrud«). I. dio. Za naš narod priredio Konstantin Milan Harambašić. Str. 222. Cena 1 glđ.

Hrvatje so torej dobili lep prevod klasične pripovedi za ljudstvo, Pestalozzijevo »Lienhard in Gertrud«, ki je najboljši spis njegov. Prelagatelj ni prevzel vse povesti, ampak samo prvi, najlepši del, ki je nekaka celota zase. To je stalo prelagatelja dokaj truda, ker ni smel povesti mehanično prevesti, ampak jo je moral prirediti za hrvatske razmere. Kolikor morem soditi, posrečil se je pisatelju prevod prav dobro, da bode izvestno zadovoljil učiteljstvo hrvatsko.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino I. — Par opombic k oceni te brošurice, priobčeni v 4. šte. »Uč. Tov.«

Prav hvaležen sem tovarišu g. F. J., da se je potrudil pregledati moje najnovejše mladinsko delce ter objaviti svojo sodbo o njem v »Uč. Tovariši«. V obče se ž njegovimi opombami tudi popolnoma strinjam,

le nekaj majlnega mi je na rečeno oeno — ki je za me v svoji celoti dokaj laskava — odvrniti v pojasnilo g. ocenjevatelju in v opravičbo čestitim svojim naročnikom.

Kar se tiče naglasa, kateri je — kakor piše g. ocenjevatelj — stavljen v knjižici večkrat brez vsega zmisla, mi je opomniti, da ima to na vesti tiskar; kajti, naj mi verjame g. ocenjevatelj, da naglasov na besede »kupčijá, těr, věč, sedáj . . .« jaz ne delam nikdar. Saj bi pa to res ne imelo tudi nikakega pomena.

Da sem sprejel v knjižnico pravljico »Palček in orel«, katera se nabaja tudi v Razinger-Zumerjevem I. berilu; to se ni primerilo, kakor misli g. L., ampak vedoma sem uvrstil dotično povedko (saj mi je bilo že prej znano, da sodržuje ta sestavek R.-Ž. I. berilo na str. 62 pod imenom »Stržek«) med druge pravljice in pripovedke. Ta pravljica je namreč toli ljubka, da se mi je zdelo umestno, podati jo v zabavo tudi štajerskim otrokom, kjer dotična učna knjiga ni v šole uvedena. Saj sem tudi par drugih sestavkov vzel iz šolskih beril in sicer iz srednješolskih, tako n. pr. povedko »O kmetu in kučmah« (Šket, Čitanka za I. razred, str. 33), katero sem pa prezaupno ponatisnil, in baš zato se utihotapil v njo

stavek, kojega g. ocenjevatelj v svojem poročilu radi konstrukcije glagola »nositi« graja.

Gledé besede »hudič«, katero mi tudi »Popotnikov« g. ocenjevatelj šteje v zlò, naj omenim, da bodem rabil v bodóče namesto izpodtikljivega označila besedo »hudobec« ali »hudir«, ker se mi zdita ta dva izraza najmilejša, torej za mladinski spis najprimernejša. — Končno zagotavljam g. ocenjevatelja, da bodem zanaprej kot korektor štetnih odtiskov (Bürstenabzüge) še vse bolj natančen in vesten, da se ne utihotapi v knjižico nobena tiskovna pomota; kajti povsem upravičena je zahteva gospoda ocenjevatelja, da naj so mladinski spisi čisti jezikovno pa tudi tiskovno.*

Anton Kosi, učitelj v Središči (Štaj.).

Tem potem se obračam do p. n. gg. šolskih voditeljev oziroma sl. krajnih šolskih svetov z uljudno prošnjo, naj mi po dopisnici blage volje naznanijo, v kolikih iztisih jim smem »Zab. knjižnico« pošiljati. II. zvezek izide — če Bog dá — meseca majnika. »Narodnih legend« IV. zvezek pa mesec kasneje. Da prihranim p. n. naročnikom svojih knjižic nekoliko poštnih stroškov, pripravljen sem pošiljati jim naročene zvezke do konca tekočega leta, pod tem pogojem, da mi potem novce skupno dopošljejo. Ako želi kdo na konci leta potrjen račun za krajni šolski svet — prav rad mu ga dopošljem. A. K.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

IX.

Gospod urednik! Nikdo ne more vsem ustreči. Tako je tudi z nami »listkarji«. Slišali smo že razne nasvete, kakšen bodi »listek«, slišali tudi že razne tožbe, kakšen ni. Lahko je tukaj svetovati, lažje se je pritoževati, najlažje pa — zabavljati. Sploh sem si po raznih nasvetih ustvaril lastne nazore — ne gledé na Gouffroy-a, ne na Stritarja, ki je na Slovenskem prvi razmotrival »feljton«; listek, namenjen učiteljsstvu, kakor ga žele nekateri, da bode vsem ustrežal: 1. ne sme biti predolg, 2. ne sme biti prekratek, 3. ne sme obravnavati učiteljskih razmer, 4. ne sme jih tudi zamolčati, 5. satire se mora ogibati, sarkazem izpuščati kakor izpuščajo nekateri nerabljivega do-služenca: »Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan« . . 6. »listek« bodi, če le mogoče, resen in žaljiv zajedno.

Iz lastne prakse sem še dodal: »listek« bodi tako pisan, da nam je v razvedrilo. Seveda hoteč ustreči vsem tem raznobojnim in raznokrajnim potrebam, je pisanje »listkov« jako kočljiva stvar, nevhvaležen posel.

Da potreba ne pozna estetiških in sploh nikakih pravil, to je jasno. Taka potreba je bila tudi, da smo do zdaj na tem polji obdelovali večinoma učiteljsko gnotno stanje, kar je tudi siten posel: niti tukaj ni

mogoče vsem ustreči. Da bi bili vsaj v tem kmalu jedini!

Naši »listki« so bili doslej taki, kot so zahtevale naše potrebe in naše razmere. LAVORIKE in KOPRIVE pa — tako pravijo — rasto na jednom stebllu.

Baš razmere se po novem letu razvijajo uprav kilometerskimi koraki. Človek, ne vedoč, da je nesloga Slovanom najvernejša spremljevalka, mislil bi skoraj, da je to božja volja; a ljudje si dostikrat sami delajo božjo voljo, vsak pa za svoj žep pripravno, samo da more.

Ko bi dotični fakt-rji hoteli tako ročno zadoščati pravim našim potrebam, kakor ročno nam leté od drugih stranij polena pod noge, nehal bi pač kmalu klic: kruha, kruha!

Ko ne bi po nekom s še bolj »ostrim« mikroskopom kot »Postojinski« štiridesetake preiskovali, kjer diši po sovražni sapi — menda liberalni, ka-li — nehal bi kmalu tudi ta vzgoji tako pogubni prepír. Mi dobro vemo, katerima dvema činiteljema je izročena vzgoja nadepolne mladeži naše. Neizrekljivo lepo je, spodbudno in poučno, če sta tudi med seboj složna in jedina: Prijatelji smo č. duhovščine povsod, kjer je le mogoče. Da bi bili pa prijatelji in sovražniki zajedno, to je nemogoče.